

الف) تاریخچه

سابقه تاریخی این سازمان به کنوانسیون های پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی، تجاری، کشاورزی و کنوانسیون برن برای حمایت از مالکیت ادبی و هنری برمی گردد.

در سال ۱۸۸۳ میلادی کنوانسیون پاریس برای حمایت از حقوق مالکیت صنعتی و در سال ۱۸۸۶ میلادی کنوانسیون برن برای حمایت از حقوق مالکیت ادبی و هنری به تصویب رسیدند. هریک از این دو کنوانسیون برای اداره امورشان اتحادیه ای را پیش بینی کردند و در سال ۱۸۹۳ میلادی یک دفتر بین المللی مشترک بنام دفتر بین المللی متحد برای حمایت از حقوق مالکیت معنوی برای انجام امور اتحادیه های فوق تأسیس گردید و این دفتر تا سال ۱۹۶۷ میلادی زیر نظر دولت کنفدراسیون سوئیس اداره می شد.

در سال ۱۹۶۷ میلادی کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی به تصویب رسید و از جمله وظایف آن تأیید خدمات اداری اتحادیه های پاریس و برن و دیگر اتحادیه های مخصوص که در رابطه با اتحادیه های مزبور تأسیس شده اند، می باشد این سازمان در سال ۱۹۷۴ به عنوان یکی از سازمانهای تخصصی سازمان ملل متحد پذیرفته شده است.

ب) اهداف

اهداف سازمان عبارتند از:

- ۱- پیشبرد حمایت مالکیت معنوی در سراسر جهان از طریق همکاری با کشورها و در صورت اقتضاء با همکاری هر سازمان بین المللی دیگر.
- ۲- تأمین همکاری های اداری بین اتحادیه ها.

ج) وظایف سازمان:

طبق ماده ۴ کنوانسیون سازمان جهانی مالکیت معنوی اهم وظایف سازمان جهانی مالکیت معنوی بدین شرح می باشد:

- ۱- ارتقاء توسعه تدابیر پیش بینی شده برای تسهیل حمایت مؤثر از مالکیت معنوی در سراسر جهان و هماهنگی قوانین ملی در این زمینه
- ۲- انجام وظایف اداری اتحادیه پاریس، اتحادیه های ویژه ای که در رابطه با این اتحادیه تأسیس شده اند و اتحادیه برن
- ۳- قبول یا شرکت در اجرای هرگونه موافقت نامه بین المللی که به منظور بالابردن حمایت از مالکیت معنوی تنظیم شده باشد
- ۴- تشویق انعقاد قراردادهای بین المللی مربوط به ارتقاء حقوق مالکیت معنوی
- ۵- پیشنهاد همکاری به کشورهایی که خواهان کمک های حقوقی - فنی در زمینه مالکیت معنوی می باشند
- ۶- جمع آوری و انتشار اطلاعات مربوط به حمایت مالکیت معنوی و همچنین انجام و توسعه مطالعات در این زمینه و مبادرت به چاپ نتایج به دست آمده
- ۷- حمایت از خدماتی که حمایت بین المللی مالکیت معنوی را تسهیل کند و در صورت اقتضاء اقدام به ثبت در این زمینه و انتشار اطلاعات مربوط به آن
- ۸- انجام هرگونه اقدام مقتضی دیگر

(د) مصادیق حقوق مالکیت معنوی

یکی از اهداف مهم سازمان جهانی مالکیت معنوی، پیشبرد و ارتقاء حقوق مالکیت معنوی در جهان است. باتوجه به کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی، حقوق مالکیت معنوی شامل حقوق موارد زیر می باشد:

- آثار ادبی، هنری و علمی
- نمایش های هنرمندان بازیگر، صدای ضبط شده، برنامه های رادیویی
- اختراعات در کلیه زمینه های فعالیت انسان

- کشفیات علمی
- طراحی های صنعتی
- علائم تجاری، علائم خدماتی، نام های تجاری و عناوین
- حمایت در برابر رقابت نامطلوب
- و سایر حقوقی که ناشی از فعالیت معنوی در قلمرو صنعتی، علمی، ادبی و هنری می باشد

ه) شرایط عضویت

هر کشوری که عضو اتحادیه پاریس یا برن باشد می تواند به عضویت این سازمان درآید اگر کشوری عضو اتحادیه های مزبور نباشد در صورتی که عضو سازمان ملل متحد یا هر مؤسسه وابسته به سازمان یاد شده یا آژانس بین المللی انرژی اتمی و یا عضو اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری باشد یا از طرف مجمع عمومی به منظور عضویت در این کنوانسیون دعوت شده باشد می تواند عضو سازمان جهانی مالکیت معنوی گردد. (ماده ۵)

جمهوری اسلامی ایران بموجب قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی مصوب سال ۸۰ به عضویت سازمان مزبور درآمده است

و) ارکان سازمان

ارکان سازمان جهانی مالکیت معنوی عبارتست از :

- مجمع عمومی
- کمیته هماهنگی
- دفتر بین المللی (دبیرخانه)
- امور مالی
- مقر سازمان در ژنو می باشد.

معاهدات بین‌المللی در زمینه مالکیت معنوی زیر نظر سازمان جهانی مالکیت معنوی (WIPO)

- ۱- کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی (WIPO) (1967)
- ۲- کنوانسیون پاریس (۱۸۸۳)
- ۳- موافقت‌نامه مادرید (درمورد جلوگیری از نصب نشان‌های منبع غیرواقعی یا گمراه‌کننده بر روی کالا) (۱۸۹۳)
- ۴- معاهده نایروبی (مربوط به حمایت از سمبل‌های المپیک) (۱۹۷۴)
- ۵- معاهده TLT مربوط به حقوق علائم تجاری (۲۰۰۸)
- ۶- معاهده PCT معاهده همکاری در زمینه ثبت اختراع (۱۹۷۰)
- ۷- معاهده PLT معاهده مربوط به حقوق ثبت اختراع (۳۰۰۸) لازم‌الاجرا نگردیده
- ۸- معاهده بوداپست (درمورد شناسایی بین‌المللی تودیع موجودات ریز میکروسکوپی در قالب اهداف رویه ثبت اختراع)
- ۹- معاهده موافقت‌نامه مادرید و پروتکل الحاقی آن (مربوط به ثبت بین‌المللی علائم) (۱۸۹۱ و پروتکل (۱۹۸۹)
- ۱۰- موافقت‌نامه لاهه (درمورد تودیع بین‌المللی طرح‌های صنعتی) (۱۹۵۴)
- ۱۱- موافقت‌نامه لیسبون (درمورد حمایت از نام‌گذاری مبدأ نشانه‌های جغرافیایی) (۱۹۵۴)
- ۱۲- موافقت‌نامه استراسبورگ (مربوط به طبقه‌بندی بین‌المللی ثبت اختراع)
- ۱۳- موافقت‌نامه نیس (مربوط به طبقه‌بندی بین‌المللی کالاها و خدمات)
- ۱۴- موافقت‌نامه وین (مربوط به طبقه‌بندی عناصر تصویری)
- ۱۵- موافقت‌نامه لوکارنو (مربوط به طبقه‌بندی طرح‌های صنعتی)
- ۱۶- کنوانسیون برن (درجهت حمایت از مالکیت ادبی و هنری) (۱۸۸۶)

۱۷- معاهده WCT معاهده حق مؤلف وایپو

۱۸- کنوانسیون رم (مربوط به حمایت از تولیدکنندگان و اجراکنندگان آثار صوتی و تصویری و سازمانهای ارتباط جمعی) (۱۹۵۰)

۱۹- کنوانسیون ژنو (مربوط به حمایت از تولیدکنندگان آثار صوتی در مقابل نسخه برداری غیرمجاز)

۲۰- کنوانسیون بروکسل (درخصوص توزیع امواج حاوی برنامه پخش شده از طریق ماهواره ها)

۲۱- معاهده WPPT معاهده آثار اجرایی - نمایشی و ضبط آثار صوتی و تصویری وایپو)

۲۲- موافقت نامه تریپس TRIPS

۲۳- معاهده حمایت از گونه های گیاهی جدید

سیر تحول حقوق مالکیت صنعتی در ایران

- در سال ۱۳۰۴ اولین قانون حمایت از حقوق مالکیت فقط در زمینه حمایت از علائم تجارتي تصویب و اجرایی گردید.
- در سال ۱۳۱۰ قانون نسبتاً جامع بنام قانون ثبت علائم و اختراعات و آئین نامه اجرائی آن تصویب گردید.
- در سال ۱۳۳۷ آئین نامه اصلاحی اجرای قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ تصویب گردید.
- در سال ۱۳۳۸ قانون اجازه الحاق دولت ایران به اتحادیه عمومی بین المللی معروف به پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی و تجارتي و کشاورزی تصویب و در همان سال به کنوانسیون مذکور با آخرین اصلاحات پیوسته است.
- در آبان سال ۱۳۷۷ الحاق به کنوانسیون مؤسس سازمان جهانی مالکیت معنوی (WIPO)
- در سال ۱۳۸۰ الحاق به موافقت نامه پروتکل مادرید در رابطه با ثبت بین المللی علائم تجاری (سیستم مادرید ثبت بین المللی علائم تجارتي با مزایای ارزان، ساده، سریع و مؤثر)

- در سال ۱۳۸۲ الحاق به موافقت نامه مادرید راجع به مشخصات غیرواقع مبدأ و منبع کالا ((کشورهای عضو کلیه کالاهایی که منبع و نشانه غیرواقعی و گمراه کننده کالایی را داشته باشد جلوگیری بعمل خواهند آورد))

- در سال ۱۳۸۳ الحاق به موافقت نامه لیسبون در مورد حمایت از اسامی مبدأ و ثبت بین المللی آنها

- در سال ۱۳۸۷ قانون ثبت اختراعات و طرحهای صنعتی و علائم تجارتي و آئين نامه اجرايي آن تصويب و اجرايي گرديد.

همچنين در تمام اين ايام جهت تسهيل و تطبيق سيستم طبقه بندي علائم تجارتي از سيستم بين المللي طبقه بندي کالا و خدمات استفاده نموده و همواره تلاش شده آخرين تغييرات آن را نيز اعمال شود.